

בית משפט מחוזי תל אביב-יפו
א 2071/09 (בשא 18981/09)
הנרי אלוש נ. דלק חב
(בתיק הנרי אלוש נ. דלק חב)
ת.פתיחה: 11/10/09 סדר דין: רגיל

בתל-אביב-יפו

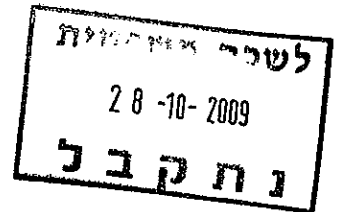
בעניין:

הנרי אלוש, ת.ז. 1237437

ממושב רמות מאיר

ע"י ב"כ עו"ד יוחי גבע ו/או אמיר ישראלי
מדרך ז'בוטינסקי 5 (בית אבגד), רמת-גן, 52520,

טל': 03-7518477 פקס': 03-7518635.

המבקש

- נגד -

1. "דלק" חברת הדלק הישראלית בע"מ, ח.צ. 520018946
2. שערי דלק - פיתוח וניהול שותפות רושמה 1994 מ.ש. 540182961
3. דלק ש. כללי בע"מ ח.פ. 513343277
4. דלק מגטה קמעונאות דרכים בע"מ ח.פ. 513094219
5. פז חברת נפט בע"מ ח.צ. 510216054 ✓
מרחוב הגפן 4 חיפה
6. סונול ישראל בע"מ ח.פ. 510902729
מרחוב סלמן (חוף שמן) ת.ד. 214 חיפה

המשיבות

הודעה על בקשה בכתב

אל: המשיבה:

הואיל והמבקשות הגיש נגדך לבית-משפט זה בקשה לאישור תובענה כייצוגית, כמפורט בבקשה בכתב המצורפת בזה, הינך מוזמן להשיב לבקשה תוך 20 ימים מיום שהומצאה לך הודעה זו.

אם לא תעשה כן, תהא למבקש זכות לבקש מבית-המשפט לקבל החלטה שלא בפניך.

חתימת פקיד ביהמ"ש

תאריך: 12/10/09

בית משפט מחוזי תל אביב-יפו
א 2071/09 (בשא 18981/09)
הנרי אלוש נ. דלק חב
(בתיק הנרי אלוש נ. דלק חב)
ת.פתיחה: 11/10/09 סדר דין: רגיל

בבית המשפט המחוזי

בתל-אביב-יפו

בעניין:

הנרי אלוש, ת.ז. 1237437

ממושב רמות מאיר

ע"י ב"כ עו"ד יוחי גבע ו/או אמיר ישראלי
מדרך ז'בוטינסקי 5 (בית אבגד), רמת-גן, 52520,
טל': 03-7518477 פקס': 03-7518635.

המבקש

- נגד -

1. "דלק" חברת הדלק הישראלית בע"מ, ח.צ. 520018946

2. שערי דלק – פיתוח וניהול שותפות רושמה 1994 מ.ש.
540182961

3. דלק ש. כללי בע"מ ח.פ. 513343277

4. דלק מנטה קמעונאות דרכים בע"מ ח.פ. 513094219

ארבעתן מרחוב גיבורי ישראל 7 נתניה

5. פז חברת נפט בע"מ ח.צ. 510216054

מרחוב הגפן 4 חיפה

6. סונול ישראל בע"מ ח.פ. 510902729

מרחוב סלמן (חוף שמן) ת.ד. 214 חיפה

המשיבות

בקשה לאישור תובענה ייצוגית

המבקש מתכבד בזאת להגיש לבית המשפט הנכבד, בד בבד עם הגשת התביעה העיקרית בתיק דן
("התביעה"), בקשה לאישור התביעה כייצוגית לפי הוראות חוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006 (להלן:
"חוק תובענות ייצוגיות").

- כתב התביעה מצ"ב כנספח "א" לבקשה זו.

- תצהיר המבקש מצ"ב כנספח "ב1" לבקשה זו.

קבוצת התובעים, אשר בשמה מעוניין המבקש לפעול, תוגדר להלן כ-"כל צרכן אשר רכש משקאות כלשהם ובכלל זאת מים מינרליים (כהגדרת המונח בדין), הארוזים בבקבוקי פלסטיק, בתחנות הדלק שבעלות המשיבות ו/או מי מהן, כאשר המשקאות הוצבו בסמוך למשאבות התדלוק, וזאת במהלך 7 השנים הקודמות להגשת בקשה זו".

ולהלן פרטי הבקשה:

א. העובדות בבסיס הבקשה:

1. המשיבות 1-6 הינן חברות המספקות דלק ומוצרים נלווים במאות תחנות דלק הפרוסות בפריסה ארצית ברחבי מדינת ישראל:
 - (א) המשיבות 1-4 (להלן: "דלק") מספקות מוצרים ושירותים כאמור תחת סימן המסחר "דלק".
 - (ב) המשיבה 5 (להלן: "פז") מספקת מוצרים ושירותים כאמור תחת סימן המסחר "פז".
 - (ג) המשיבה 6 (להלן: "סונול") מספקת שירותים כאמור תחת סימן המסחר "סונול".
2. המבקש 1, תושב רמות מאיר, נוהג לרכוש ולצרוך מזה שנים ארוכות, ובכלל זאת בין השנים 2002-2009, בקבוקי מים מינרליים (באריזות שישיות או שמיניות) בתחנות דלק שונות ומסוגים שונים ("מ"עדין", "נביעות", "יעין גדי" וכיוצ"ב).
3. המבקש רכש בקבוקי מים כאמור עשרות פעמים בתחנות דלק בבעלות דלק פז וסונול. המבקש רכש את הבקבוקים הן בתחנות דלק, הן בתחנות פז והן בתחנות סונול בתחנות הממוקמות באזורים שונים בארץ (ובכלל זאת באזור רחובות ובאזור תל-אביב).
4. המבקש בחר לרכוש בקבוקי מים מינרליים הואיל ומים מינרליים נתפסים כמים עדיפים, מבחינה בריאותית, על פני מי ברז. המבקש בחר לרכוש מים מינרליים בתחנות הדלק השונות משיקולי נוחות ומחיר:
 - (א) נוח יותר לרכוש אריזות מים מינרליים בתחנות דלק מאשר ברשתות השיווק הואיל וניתן להעמיס את הבקבוקים אל הרכב בקלות (בעת התדלוק) עובדה המהווה יתרון על פני רכישתם ברשתות שיווק.
 - (ב) המשיבות נוהגות להציע אריזות מים מינרליים במחירים אטרקטיביים מאוד.
5. בקבוקי המים אותם רכש המבקש מוקמו באופן שיטתי, אצל כל אחת מהמשיבות, בסמיכות למשאבות התדלוק. למעשה, בקבוקי המים מוקמו ברוב המקרים בין משאבה אחת למשניה, או

במרחק של עשרות סנטימטרים מהמשאבות. בכל מקרה, בקבוקי המים מוקמו באזור פתוח ובקרבת המשאבות (לכל היותר במרחק של מטר או שניים).

6. לאחרונה, גילה המבקש כי המשיבות פעלו בניגוד לדין בקשר עם מכירת ואחסון המים המינרליים באופן המעורר חשש כי אדי הדלק הנפלטים מהמשאבות חדרו את אריזות הפלסטיק אל המים עצמם וכי כתוצאה נחשף המבקש לחומרים מזיקים.

7. לאחרונה נתגלה כי משרד הבריאות מעולם לא התיר למשיבות לשווק אריזות מים מינרליים בשטח התחנה וזאת משום ששיווק כאמור אינו עולה בקנה אחד עם נהלים מתחום התברואה. המשיבות פעלו בעשותן כן בניגוד לדין ובהעדר רשיון עסק מתאים.

- כתבה מאתר YNET מיום 7.10.09 מצ"ב כנספח "ג" לבקשה זו.

8. המבקש גילה בנוסף כי המשיבות ממקמות את בקבוקי המים בסמוך למשאבות התדלוק בניגוד להנחיות מפורשות מאת היצרן. כך למשל, טען ד"ר נחמיה שר, מנהל אבטחת איכות בנביעות, כי אדי דלק עשויים לחזור אל תוך הבקבוקים, ולפיכך החברה מנחה את תחנות הדלק לאחסן מארזי מים הרחק מהמשאבות.

- כתבות עיתונות רלוונטיות מצ"ב כנספח "ד" לבקשה זו.

9. אדי דלק מוגדרים ככלל החומרים המתאדים לאוויר מדלקים נוזליים והמכילים פחמימנים שאינם מתאן (NMHC). אדי הדלק כוללים מרכיבים אורגניים שונים כגון בנזן שהינו מסרטן וודאי באדם וחומרים רעילים נוספים. חשיפה לאדי דלק משפיעה באופן ישיר על בריאות הנחשפים אליהם.

- נייר עמדה מאת המשרד לחגנת הסביבה מצ"ב כנספח "ה1" לבקשה זו.

- רשימת החומרים המסרטנים באופן וודאי בבני אדם מצ"ב כנספח "ה2" לבקשה זו.

10. פרופ' יוסף מילץ, ראש המעבדה לאריזה בפקולטה להנדסת ביוטכנולוגיה ומזון בטכניון, קבע חד משמעית כי כל החומרים הפלסטיים מעבירים גזים ואדי דלק וכך גם בקבוקי המים. פרופ' מילץ הוסיף כי "אריזות פלסטיות לא אמורות לעמוד ליד משאבות דלק" (נספח "ג" לעיל).

11. בתגובה לגילויים כאמור, נטען ע"י חברת פז כי מקום בו מוקמו הבקבוקים בסמוך למשאבות מדובר "בחריגה מנהלים" (נספח "ג" לעיל). אלא שבבדיקה שערך המבקש נמצא כי כמעט בכל תחנות הדלק של פז, כמו גם יתר המשיבות, ממוקמים הבקבוקים בסמוך למשאבות הדלק.

12. בין השאר, תועדו באופן מדגמי לחלוטין תחנות הדלק הבאות שמפעילה "פז" בהן ממוקמים בקבוקי המים בסמיכות למשאבות:

(א) 3 תחנות דלק ביציאה מחיפה לכיוון דרום.

(ב) ראשון לציון מערב (ראשונים).

- (ג) ראשון לציון (מערב ראשון).
- (ד) יבנה (רשף יבנה).
- (ה) רחובות (יד ויצמן).
- (ו) רחובות (רמה).
- (ז) הרצליה (ירידה מכביש החוף לכיוון צפון).

- תמונות מתחנות הדלק של "פז" מצ"ב כנספת "11" לבקשה זו.

13. באופן דומה, תועדו באופן מדגמי לחלוטין תחנות הדלק הבאות שמפעילה "דלק" בהן ממוקמים בקבוקי המים בסמיכות למשאבות:

- (א) ראשון-לציון (דקל הזהב).
- (ב) ראשון לציון מערב (מיקה).
- (ג) ראשון לציון מערב (ימית).
- (ד) יבנה (יבנה).
- (ה) תחנה ביציאה מחיפה (כיוון דרום)
- (ו) רחובות (שעריים).

- תמונות מתחנות הדלק של "דלק" מצ"ב כנספת "21" לבקשה זו.

14. כמו כן, תועדו באופן מדגמי לחלוטין תחנות הדלק הבאות שמפעילה "סנוול" בהן ממוקמים בקבוקי המים בסמיכות למשאבות:

- (א) תל-אביב דרך נמיר (כיוון דרום).
- (ב) כביש יבנה ת"א (בית עובד)
- (ג) רחובות (דרך יבנה).
- (ד) יציאה מחיפה (כיוון דרום)

- תמונות מתחנות הדלק של "דלק" מצ"ב כנספת "31" לבקשה זו.

15. המסקנה היא כי למצער עד למועד גילוי הפרשה, הרי שברוב רובן של תחנות הדלק שהפעילו המשיבות הוצבו בקבוקי מים מינרליים בסמוך למשאבות התדלוק. כפי שאישר משרד הבריאות, אין המדובר בתופעה מקומית אלא "במגמה כלל ארצית, בה מתחמי המזון המצויים תחת כיפת השמיים גיציבים לצד משאבות התדלוק" (נספח "ג" לעיל).

16. מן הראוי לציין כי בדו"ח השנתי לשנת 2008 של חברת דלק מוגדרים מים מינרליים כמוצרי איים – "מוצרים המצויים על איי התדלוק כגון מים מינרליים, צעצועים לילדים, שמנים וכו..." (הערת שוליים 19 בדו"ח). מכאן שדלק מודה כי היא משווקת את המים המינרליים, משך שנים ארוכות כאשר אריזות המים ממוקמות בסמיכות למשאבות על אותם "איי תדלוק".

- עמי רלוונטיים מהדו"ח השנתי של המשיבה 1 לשנת 2008 מצ"ב כנספת "ז" לבקשה זו.

ב. הטיעון המשפטי

1. כללי

17. חוק תובענות ייצוגיות – שנכנס לתוקף בשנת 2006 – נועד להסדיר באופן ממצה את הדינים החלים על הגשת תביעות ייצוגיות בישראל.
18. המטרות שביסוד החוק מפורטות בו בסעיף 1, וכוללות בין השאר את המטרות של "אכיפת הדין והרתעה מפני הפרתו", "מימוש זכות הגישה לבית המשפט", "מתן סעד הולם לנפגעים מהפרת הדין" וכן "ניהול יעיל, הוגן וממצה של תביעות".
19. חוק תובענות ייצוגיות מתיר הגשת תביעה ייצוגית בעניינים המנויים בתוספת השניה לחוק, או בעניינים בהם נקבע בהוראת חוק מפורשת כי ניתן להגיש תביעה ייצוגית. כאמור בסעיף 3(א) לחוק:
- " לא תוגש חובענה ייצוגית אלא בתביעה כמפורט בתוספת השניה או בענין שנקבע בהוראת חוק מפורשת כי ניתן להגיש בו חובענה ייצוגית"
20. התוספת השניה לחוק כוללת רשימה של עילות בהן ניתן להגיש תביעה ייצוגית. לענייננו, העילה הקבועה בסעיף 1 לתוספת היא הרלוונטית:
- "תביעה נגד עוסק, כהגדרתו בחוק הגנת הצרכן, בקשר לענין שבינו לבין לקוח, בין אם התקשרו בעסקה ובין אם לאו."
21. סעיף 4 לחוק תובענות ייצוגיות קובע את רשימת הזכאים להגיש בקשה לאישור תביעה ייצוגית. לענייננו, רלוונטי סעיף 4(א)(1) לחוק:
- " אדם שיש לו עילה בתביעה או בענין כאמור בסעיף 3(א), המעוררת שאלות מהותיות של עובדה או משפט המשותפות לכלל החברים הנמנים עם קבוצת בני אדם – בשם אותה קבוצה;"
22. כלומר, על מנת להיות זכאי להגיש בקשה לאישור תביעה ייצוגית, על המבקש להראות כי עומדת לו עילת תביעה באחד העניינים המנויים בתוספת השניה, וכן כי התביעה מעוררת שאלות מהותיות של עובדה ומשפט המשותפות לכלל חברי קבוצת התובעים.

23. וליישום לענייננו, על המבקש להראות כי עומדת לו עילת תביעה כנגד המשיבות, וכי עילת התביעה מעוררת שאלות משותפות של עובדה ומשפט לכלל חברי קבוצת התובעים.

24. בשלב של הבקשה לאישור תביעה ייצוגית על המבקש לשכנע את ביהמ"ש כי עומדת לו לכאורה עילת תביעה אישית, אך אין להעמיד בהקשר זה דרישות מחמירות. עמדה על-כך השופט שטרסברג כהן בע"א 2967/95 מגן וקשת בע"מ נ' טמפו, פ"ד נא(2) 312 (פסקה 19 לפסק-דינה):

"נראה לי, כי על המבחן למילוי התנאים שבסעיף 54 מבחינת נטל ומידת ההוכחה, להיות אחיד לכל סעיפיו המשניים, ולגבי כל התנאים הנדרשים מהתובע, ועליו לשכנע את בית המשפט במידת הסבירות הראויה ולא על פי האמור בכתב התביעה בלבד, כי הוא ממלא לכאורה אחר כל דרישות סעיף 54 ולענייננו, שהראשונה בהן היא קיומה של עילה אישית כאמור בס' 54א(א). אין להעמיד דרישות מחמירות מדי, לענין מידת השכנוע, משום שאלה עלולות להטיל על הצדדים ועל בית המשפט עומס יתר בכירור הנושא המקדמי, דבר העלול לגרום להתמשכות המשפט, לכפילות בהתדיינות ולרפיון ידים של תובעים ייצוגיים פוטנציאליים. את כל אלה יש למנוע על ידי קריטריון מאוזן בנושא נטל ומידת ההוכחה הנדרשים מהתובע הייצוגי, שמצד אחד שלא יפטור אותו מחובת שכנוע ומצד שני לא יטיל עליו נטל כבד מדי."

25. בנוגע לחוכחת הנזק, חוק ותובעות ייצוגיות קובע כי די בהוכחת גרימה של נזק ברמה לכאורית. כאמור בסעיף 4(ב)(1) לחוק:

"בבקשה לאישור שהוגשה בידי אדם כאמור בסעיף קטן 1(א) – די בכך שהמבקש יראה כי לכאורה נגרם לו נזק."

26. התנאים לאישור תביעה ייצוגית מנויים בסעיף 8(א) לחוק, הקובע כי:

"8(א) בית המשפט רשאי לאשר תובענה ייצוגית, אם מצא שהתקיימו כל אלה:

- (1) התובענה מעוררת שאלות מהותיות של עובדה או משפט המשותפות לכלל חברי הקבוצה, ויש אפשרות סבירה שהן יוכרעו בתובענה לטובת הקבוצה;
- (2) תובענה ייצוגית היא הדרך היעילה וההוגנת להכרעה במחלוקת בנסיבות הענין;
- (3) קיים יסוד סביר להניח כי ענינם של כלל חברי הקבוצה ייוצג וינהל בדרך הולמת; הנתבע לא רשאי לערער או לבקש לערער על החלטה בענין זה;
- (4) קיים יסוד סביר להניח כי ענינם של כלל חברי הקבוצה ייוצג וינהל בתום לב."

27. בהתאם להוראות שפורטו לעיל, תרי שהדיון משלב זה יחולק לשני שלבים. **בשלב הראשון**, נראה כי עומדת למבקש עילת תביעה אישית כנגד המשיבות, וכי נגרם לו לכאורה נזק. **בשלב השני**, נעמוד על התקיימות התנאים לאישור התביעה כייצוגית המנויים בסעיף 8 לחוק.

2. עילת תביעה מכוח עוולת הפרת חובה חקוקה

28. עולת הפרת חובה חקוקה הינה עוולה נזיקית, המפורטת בסעיף 63 לפקודת הנזיקין:
- (א) מפר חובה חקוקה הוא מי שאינו מקיים חובה המוטלת עליו על פי כל חיקוק - למעט פקודה זו - והחיקוק, לפי פירושו הנכון, נועד לטובתו או להגנתו של אדם אחר, וההפרה גרמה לאותו אדם נזק מסוגו או מטבעו של הנזק שאליו נתכוון החיקוק; אולם אין האדם האחר זכאי בשל ההפרה לתרופה המפורשת בפקודה זו, אם החיקוק, לפי פירושו הנכון, התכוון להוציא תרופה זו.
- (ב) לענין סעיף זה רואים חיקוק כאילו נעשה לטובתו או להגנתו של פלוני, אם לפי פירושו הנכון הוא נועד לטובתו או להגנתו של אותו פלוני או לטובתם או להגנתם של בני-אדם בכלל או של בני-אדם מסוג או הגדר שעמם נמנה אותו פלוני.
29. בע"א 145/80 וענין ג' המועצה המקומית בית שמש, פ"ד לז(1) 113, בעמ' 139, עמד ביהמ"ש העליון על היסודות הנדרשים לצורך קיום עולת הפרת חובה חקוקה, שהינם: (א) קיום חובה המוטלת על המזיק מכוח חיקוק (ב) החיקוק נועד לטובתו של הנזוק (ג) המזיק הפר את החובה המוטלת עליו, (ד) ההפרה גרמה לניזוק נזק (ה) הנזק אשר נגרם הוא מסוג הנזקים אליו נתכוון החיקוק.
30. להלן נעמוד על תנאים אלו כסדרם.
31. לענין קיומה של חובה, והפרתה, המשיבות הפרו את הוראות צו רישוי עסקים (עסקים טעוני רישוי), התשנ"ה 1995 (להלן: "צו רישוי עסקים").
- נוסח עדכני של צו רישוי עסקים מצ"ב כנספח "ח" לבקשה זו.
32. בהתאם להוראות הצו (ובפרט סעיפים 4.6 ו-4.7 לתוספת לפי סעיף 2), מכירה של מזון ומשקאות טעונה רישוי ואישור מאת משרד הבריאות. כך הוא הדבר גם ביחס לאחסנה של מזון ומשקאות כאמור. בהתאם לסעיף 4.7 לתוספת לפי סעיף 2 המשיבות הינן "מקום אחר למכירת מזון" (לרבות משקאות).
33. בהתאם למידע המצוי בידי המבקש (נספח "ג" לעיל) משרד הבריאות אינו מאשר למשיבות למכור דברי מזון ובכלל זאת מים מינרליים בשטח התחנה ומכאן שהמשיבות פועלות בניגוד לדין.
34. גם יתר התנאים בקשר עם עולת הפרת חובה חקוקה, מתקיימים.

35. איש לא יחלוק כי הוראות צו רישוי עסקים נועדו להגן על הצרכן מפני חשיפה לחומרים מסוכנים דוגמת אדי דלק. בהתאם לתוספת לפי סעיף 2, תכלית הדרישה לרישוי ולאישור הינה **"הבטחת בריאות הציבור לרבות תנאי תברואה נאותים"**.
36. בשל מעשיהן ומחדליהן של המשיבות נגרמו למבקש נזקים, אשר יפורטו להלן.
37. ראשית, המבקש שילם כספים בעבור מוצרים (אריזות מים מינרליים) אותם הוא מעולם לא היה רוכש לו ידע כי המשיבות פועלות ללא אישורים והיתרים מתאימים ולו ידע אודות האפשרות לחדירת אדי הדלק את אריזות הפלסטיק, עובדה אשר אינה ידועה לאזרח התמים אך צריכה להיות ידועה למשיבות.
38. בנסיבות אלו, המבקש אינו רואה כל עדיפות, מבחינה בריאותית, לאריזות המים המינרליים אותן רכש וצרך על פני מי ברז רגילים אשר עלותם זניחה.
39. המבקש 1 מעריך נזקיו בראש נזק זה בסך של 340 ש"ח וזאת בחישוב זהיר ושמרני לפיו הוא רכש בעבר 20 אריזות מים מינרליים במחיר ממוצע של 17 ש"ח (יודגש, כי מדובר בהערכה שמרנית לצרכי התביעה, וכי המבקש רכש אריזות מים אצל המשיבות פעמים רבות עוד יותר):
- (א) המבקש מעמיד את תביעתו כלפי המשיבות 1-4 על סך 85 ש"ח בראש נזק זה (5 אריזות).
- (ב) המבקש מעמיד את תביעתו כלפי המשיבה 5 על סך 170 ש"ח בגין ראש נזק זה (10 אריזות).
- (ג) המבקש מעמיד את תביעתו על סך 85 ש"ח כלפי המשיבה 6 בראש נזק זה (5 אריזות).
40. שנית, למבקש עומד ראש נזק של פגיעה באוטונומיה של הרצון. בהקשר זה, המבקש חש כי נפגעה יכולתו להכריע בדבר הרכב מזונותיו – מה לצרוך וממה להימנע. המבקש צרך בקבוקי מים אשר הוצבו בסמיכות למשאבות הדלק, כאשר אדי הדלק עשויים לחדור את אריזות הפלסטיק, והכול תוך העמדת המבקש בסיכון בריאותי.
41. שלישית, למבקש עומדים ראשי נזק בלתי ממוניים נוספים, שכן הוא חווה, בעקבות רכישת אריזות המים ובעקבות גילוי עובדות הפרשה, עוגמת נפש רבה, ורגשות כעס וזעם. המבקש גם חווה רגשות של אובדן אמון במשיבות, ובספקים כדוגמתן.
42. המבקש מעריך את הנזק שנגרם לו בראשי הנזק הני"ל בסך של 500 ש"ח.
43. במסגרת תובענה זו נתבעים גם סעדים בלתי ממוניים. סעדים אלו הוכרו כמצדיקים תובענה ייצוגית הן בלשונו של חוק תובענות ייצוגיות והן בפסיקת בתי המשפט השונים. סעיף 20(ה) לחוק תובענות ייצוגיות קובע במפורש כי אין מניעה לתבוע בתביעה ייצוגית פיצוי בגין נזק שאינו ממוני:

"בית המשפט לא יפסוק בתובענה ייצוגית פיצויים בלא הוכחת נזק, למעט בחביעה כמפורט בפרט 9 בתוספת השניה, ואולם אין באמור כדי למנוע פסיקת פיצויים בשל נזק שאינו נזק ממני".

44. בע"מ 1338/97 **תנובה נ' ראבי**, פ"ד נו(4) 673 (להלן: "**עניין תנובה**") אושרה תובענה ייצוגית בעקבות "פרשת הסיליקון בחלב" כאשר לתובע אושר לתבוע סעדים בלתי ממוניים ובכלל זאת בגין הפגיעה באוטונומיה של הרצון ורגשות שליליים נוספים. בהקשר זה, נאמרו הדברים הבאים – שכאילו נאמרו לענייננו שלנו - ע"י כ"י השופטת נאור, בעמ' 692:

"החדרת חוספת של סיליקון לחלב בניגוד לתקן היא פגיעה באוטונומיה של הפרט... אינני סבורה שעלינו לקבוע, כי רק נזק ממוני יכול להצדיק תביעה ייצוגית. לחובע נגרם, לכאורה, נזק לא ממוני שאיננו עניין של מה בכך, ודי בכך כדי להכשיר את תביעתו כתביעה ייצוגית..."

הטעיה בדבר תכולת החלב במקרה זה היא, לכאורה, בגדר פגיעה באוטונומיה של הפרט. אנו עוסקים במוצר מזון. זכותם של צרכנים היא לקבוע מה יכניסו לפיהם ולגופם וממה יימנעו. מי שרוצה, למשל, לצרוך רק מזון כשר, ויסתבר לו בדיעבד שהמזון שהוצג תוך הטעיה איננו כזה, יחוש תחושת גועל ופגיעה באוטונומיה שלו. כך יחוש גם מי שצורך רק מזון אורגני והסתבר לו בדיעבד שמזון שפורסם כמזון אורגני איננו כזה. מי שמבקש לקנות חלב דל שומן דווקא, לא יסכין עם כך שימכרו לו תוך הטעיה חלב שבו אחוז השומן גבוה, ולהפך. בכל המקרים הללו ובמקרים רבים אחרים שניתן להעלות על הדעת, ישנה פגיעה באוטונומיה של הפרט, אף שאין עמה נזק גוף או סכנה ממשית לנזק גוף. לכל צרכן וצרכן העדפות בנוגע למזונותיו, העדפות המבטאות לעתים את האידיאולוגיה בה הוא מאמין כדרך לחיים נכונים או בריאים. אכן, זה שאינו שומר כשרות יוכל לומר לשומר הכשרות: מה קרה אם אכלת מזון שאינו כשר; לא נגרם לך כל נזק. לא זו השקפתו של מי שמבקש לשמור על כשרות או לאכול רק מזון אורגני או מזון דל שומן."

45. הפגיעה באוטונומיה של הפרט הוכרה כבת-פיצוי בהקשרים שונים ונוספים, ראה למשל ע"מ 2871/93 **מיאסה עלי דעקה נ' בית חולים כרמל**, תק-על 99(3) 574 בהקשר של ביצוע הליך רפואי ללא הסכמה:

"השאלה הראשונה אשר יש להתייחס אליה בעניין זה היא, אם הנזק הכרוך בפגיעה בכבודו של המערער ובאוטונומיה שלה הוא 'נזק' כמובנו בפקודת הנזיקין [נוסח חדש]. לדעתי, יש להשיב לשאלה זו בחיוב. המונח "נזק" מוגדר בסעיף 2 לפקודת הנזיקין (נוסח חדש). הגדרה זו היא רחבה, ומתייחסת ל-'אבדן חיים, אבדן נכס, נוחות, רווחה גופנית או שם טוב, או חיסור מהם, וכל אבדן או חיסור כיוצאים באלה'."

במסגרת הגדרה זו, ניתנה הגנה לאינטרסים בלתי מוחשיים רבים. כך, ניתן פיצוי בגין נזק לא רכושי - למשל, כאב וסבל - הכרוך בנזק גוף שנגרם לניזוק. נוכח רוחבה הניכר של הגדרה זו, נפטק כי פגיעה בנחות גופנית, סבל ופחד, גם אם אין להם כל ביטוי פיזי, וגם אם אין הם מתלווים לפגיעה פיזית כלשהי, עשויים להוות נזק בר פיצוי בנוזיקין (ע"א 243/83 עיריית ירושלים נ' גורדון, (להלן - עניין גורדון, בעמ' 139). על פי גישה זו, מגנה

פקודת הנוזיקין [נוסח חדש] גם '... על האינטרס של הניזוק בנפשו, בנחותו ובאושרו' (שם, בעמוד 141). לפיכך, נקבע כי למי שהוטרה כתוצאה מהליך פלילי אשר נבע כתוצאה מנקיטה רשלנית של הליך פלילי מוטעה כנגדו, עומדת זכות לפיצוי בגין פגיעה זו כלפי הרשות התובעת (שם).

בשורה של פסקי דין שניתנו לאחר אותה פרשה, הלכו בתי המשפט בדרך דומה ופסקו פיצויים בגין פגיעות באינטרסים לא מוחשיים של תובעים בנוזיקין. כך נקבע כי הנזק המוראלי ועוגמת הנפש שנגרמו לבעל זכות יוצרים עקב הפרת זכותו, הינו נזק בר פיצוי (ראו פסק-דינו של המשנה לנשיא, השופט ש' לוי, בע"א 4500/90 הרשקו נ' אורבוכ, בעמ' 432). כך נפסק גם לגבי הפגיעה בכבודו ובחירותו של אדם, הטבועה בעצם אשפוז בכפייה ושלא כדין בבית חולים לחולי נפש (פסק דינה של השופטת נתניהו בע"א 558/84 כרמלי נ' מדינת ישראל, (להלן - עניין כרמלי), בעמ' 772). באופן דומה, נקבע כי הסבל שנגרם לאשה, הטבוע בעצם העובדה שבעלה גירש אותה בעל כורחה, מהווה נזק בר פיצוי (ראו פסק דינו של השופט גולדברג בע"א 1730/92 מצראווה נ' מצראווה, בפיסקה 9 לפסק הדין).

הוא הדין בפגיעה בכבודו של אדם וברגשותיו, אשר מהווים ראש נזק עיקרי בעולות התקיפה ובעוולה של כליאת שווא (ראו, McGregor On Damages at p. 1024, (H. 1026).

אני סבור, על רקע זה, כי יש לראות גם בפגיעה בכבודו של אדם ובזכותו לאוטונומיה, הטבועה בביצוע פרוצדורה רפואית בגופו שלא בהסכמתו המודעת, משום נזק בר פיצוי ברני הנוזיקין. הפגיעה, שלא כדין, ברגשותיו של אדם כתוצאה מאי כיבוד זכותו היסודית לעצב את חייו כרצונו, מהווה פגיעה ברווחתו של אותו אדם, והיא נכנסת לגדר הגדרת 'נזק' האמורה. זאת, בין אם גראה בה משום פגיעה ב'נחותו' של אדם, ובין שנראה בה משום 'אכזר' או חיסור כיוצאים ב'אלה', כלשון הגדרת נזק בסעיף 2 לפקודה. אכן, עמדנו על מרכזיותה של הזכות לאוטונומיה בעיצוב זהותו וגורלו של האדם בחברה בה אנו חיים. ראינו את חשיבותה של זכות זו ליכולתו להיות כפרט חושב ועצמאי. מתבקשת המסקנה כי זכות זו היא חלק חיוני, בלתי נפרד, באינטרס של אדם בנפשו, בנחותו ובאושרו'...

46. גם הנזקים הבלתי ממוניים הנוספים (הרגשות השליליים) אושרו לתובע הייצוגי בפרשת תנובה. נזקים אלו, הוכרו בפסיקת בתי המשפט השונים כראויים לפיצוי, כך למשל בפסק-דינו של ביהמ"ש העליון בע"א 243/83 עיריית ירושלים נ' אלי גורדון, פ"ד לט(1) 113, נאמרו הדברים הבאים בהקשר להגדרת נזק (בעמ' 140):

הגדרה זו רתבה היא הן לעניין הפגיעות הנזכרות ברישא והן לעניין אלה הנזכרות בסיפא .. היא כוללת את כל סוגי הנזק, בין פיסי ובין שאינו פיסי, בין ממוני ובין שאינו ממוני. ביסוד

ההגדרה עומדת המציאות המוחשית. היא משתרעת הן על נזק פיסי והן על נזק כספי; הן על פגיעה בתחושות גופניות ונחות, שיש להן ביטוי פיסי, והן על פגיעה בתחושות גופניות ונחות, שיש להן ביטוי פיסי. לא היה מקום, על-כן, מבחינת היקפו של המושג "נזק", שלא לכלול בחובו שלילת נוחות גופנית, סבל נפשי ופחד, שאין להם ביטוי פיסי.

47. יודגש, כי לצורך פסיקת פיצוי אין צורך להוכיח כי למבקש נגרם נזק בפועל. די בכך שהמבקש נחשף למים מינרליים אשר היו חשופים לחזירת אדי דלק אליהם, בניגוד לדין ו/או תוך התרשלות, וכי קיימים גורמים ברי סמכא – לענייננו משרד הבריאות וחוקר בעל שם ממוסד הטכניון - הסבורים כי הצבת האריזות בסמוך למשאבות הדלק אינה רצויה ומעוררת חשש לסיכון בריאותי. כפי שקבע כבי השופט בנימיני בפסק דינו בת.א. 1372/95 ראבי נ' תנובה (7.10.08, פורסם ב"נבו"), בפסקה 35 לפסק הדין:

"אין מקום במסגרת הליך זה להכריע בשאלה המדעית באיזו מידה קיים סיכון בריאותי בשתיית חלב המכיל סיליקון. לצורך תביעה זו, די בכך שלא ניתן לשלול קיומו של סיכון כזה, לפחות לדעת חלק מן המומחים. מבחינת התובעים, די בכך שהוכח כי הצרכנים של תנובה היו זכאים לדעת, בעת שהחליטו לרכוש חלב מתוצרתה, כי הוא מכיל סיליקון בניגוד לחוק ולתקן, וכי בנסיבות מסויימות לא ניתן לשלול סיכון בריאותי הכרוך בצריכתו."

48. לענייננו, אדי הדלק מכילים חומרים המוגדרים כמסרטן וודאי (נספחים "ה1"- "ה2" לעיל). בקבוקי הפלסטיק אינם מהווים חסם מפני חזירתם של אדי הדלק אל המים המינרליים. בהתאם לכך, עמדתם של מומחים ושל משרד הבריאות היא כי אסור להציב אריזות מים מינרליים בקרבת המשאבות, כפי שעשו המשיבות (נספח "ג" לעיל). בנסיבות אלו, מתקיימת ללא ספק פגיעה באוטונומיה של הפרט.

3. עילת תביעה מכוח עוולת הרשלנות

49. המבקש יטען בנוסף כי המשיבות, הפרו את חובת הזהירות וביצעו עוולה של רשלנות כאמור בסעיף 35 לפקודת הנזיקין:

"עשה אדם מעשה שאדם סביר ונבון לא היה עושה באותן נסיבות, או לא עשה מעשה שאדם סביר ונבון היה עושה באותן נסיבות, או שבמשלח יד פלוני לא השתמש במיומנות, או לא נקט מידת זהירות, שאדם סביר ונבון וכשיר לפעול באותו משלח יד היה משתמש או נוקט באותן נסיבות — הרי זו התרשלות; ואם התרשל כאמור ביחס לאדם אחר, שלגביו יש לו באותן נסיבות חובה שלא לנהוג כפי שנהג, הרי זו רשלנות, והגורם ברשלנותו נזק לזולתו עושה עוולה."

סעיף 36 מוסיף בהקשר זה:

החובה האמורה בסעיף 35 מוטלת כלפי כל אדם וכלפי בעל כל נכס, כל אימת שאדם סביר צריך היה באותן נסיבות לראות מראש שהם עלולים במהלכם הרגיל של דברים להיפגע

ממעשה או ממחדל המפורשים באותו סעיף.

50. אין חולק כי המשיבות חבות בחובת זהירות כלפי הצרכן ביחס לאיכות וטיב המוצרים והשירותים המסופקים על ידם, ולאפשרות כי המוצרים ייחשפו לחומרים מסוכנים ובכלל זאת לאדי דלק רעילים. בהקשר זה, המבקש יטען כי המשיבות התרשלו התרשלות רבתי, בכך שמיקמו את אריות המים המינרליים בקרבה למשאבות הדלק, וזאת בין השאר בהתחשב בעניינים הבאים:

- א. המשיבות ידעו היטב כי אדי הדלק כוללים חומרים מסרטנים.
- ב. המשיבות ידעו היטב או היה עליהן לדעת כי אריות הפלסטיק אינן מהוות מחסום לחדירת אדי הדלק הרעילים אל המים. לחליפין, היה על המשיבות לברר עובדה זו ולהתייעץ עם מומחים בתחום.
- ג. המשיבות התעלמו מאזהרות מאת יצרני המים המינרליים אשר הורו להם למקם את הבקבוקים בריחוק ממשאבות הדלק (נספח "ד" לעיל). לחליפין, המשיבות לא טרחו לברר אצל היצרנים האם מותר ו/או רצוי למקם את בקבוקי המים בקרבת המשאבות ו/או להשיג אישורים מהם לעשות כן.
- ד. המשיבות לא טרחו לקבל אישור מאת משרד הבריאות למיקום הבקבוקים בקרבת המשאבות ולמעשה פעלו בניגוד להוראות משרד הבריאות.
- ה. המשיבות פעלו מתוך בצע כסף והתעלמו מטובת הציבור בכדי להשיא את רווחיהן, שכן מכירות מים מינרליים בשטח התחנות הינם עניין רווחי. המשיבות נטלו סיכון על חשבון בריאותו של הציבור.

51. בפועלן כמפורט בסעיף 19 לעיל, התרשלו המשיבות התרשלות רבתי, וכתוצאה נגרמו למבקש ולכלל חברי הקבוצה הנזקים אשר פורטו דלעיל בפרק שעניינו הפרת חובה חקוקה.

4. עלילות תביעה מכוח חוק הגנת הצרכן

52. סעיף 2 לחוק הגנת הצרכן, קובע את הבאות:

"2. איסור הטעיה¹

(א) לא יעשה עוסק דבר – במעשה או במחדל, ככתב או בעל-פה או בכל דרך אחרת – העלול להטעות צרכן בכל עניין מהותי בעסקה (להלן – הטעיה); בלי לגרוע מכלליות האמור יראו עניינים אלה כמהותיים לעסקה:

¹ ההדגשות, כאן ובכל מקום אחר, אינן במקור אלא אם נאמר אחרת.

- (1) הטיב, המהות, הכמות והסוג של נכס או שירות;
 (2) המידה, המשקל, הצורה והמרכיבים של נכס;

(5) דרכי הטיפול בנכס;

סעיף 4 לחוק הגנת הצרכן, קובע את הבאות:

4. חובת גילוי לצרכן (תיקון: תשמ"ח)

(א) עוסק חייב לגלות לצרכן -

- (1) כל פגם או איכות נחותה או תכונה אחרת הידועים לו, המפחיתים באופן משמעותי מערכו של הנכס;
- (2) כל תכונה בנכס המחייבת החזקה או שימוש בדרך מיוחדת כדי למנוע פגיעה למשתמש בו או לאדם אחר או לנכס תוך שימוש רגיל או טיפול רגיל;
- (3) כל פרט מהותי לגבי נכס שקבע השר באישור ועדת הכלכלה של הכנסת;
- אולם תהא זו הגנה לעוסק אם הוכיח כי הפגם, האיכות או התכונה או הפרט המהותי בנכס היו ידועים לצרכן.

53. המבקש יטענו כי במעשיהן ובמחדליהן פעלו המשיבות בניגוד להוראות חוק הגנת הצרכן, ובכלל זאת חן הטעו (במעשה ובמחדל) את המבקש ואת יתר חברי הקבוצה לרכוש בקבוקי מים מינרליים אשר היו חשופים לחדירה של אדי מים רעילים. בכלל זאת, יטען המבקש את הטענות הבאות:

- א. בתחנות הדלק ו/או על גבי המארזים ו/או בכל מקום אחר לא צויין עי"י המשיבות כי מיקום הבקבוקים בסמיכות למשאבות הינו אסור ע"פ דין וכי משרד הבריאות לא העניק להם אישורים והיתרים הנדרשים לשם כך.
- ב. בתחנות הדלק ו/או על גבי המארזים ו/או בכל מקום אחר לא צויין עי"י המשיבות כי אריזות הפלסטיק אינן מבודדות מפני חדירת אדי דלק אל המים עצמם.
- ג. בתחנות הדלק ו/או על גבי המארזים ו/או בכל מקום אחר לא צויין עי"י המשיבות כי יצרני המים המינרליים אינם ממליצים על מיקום אריזות המים בסמיכות למשאבות הדלק.
- ד. בתחנות הדלק ו/או על גבי המארזים ו/או בכל מקום אחר לא צויין עי"י המשיבות כי שתיית המים המינרליים עשויה להיות כרוכה בסיכונים ו/או כי עשויה להיות פגיעה באיכות המים המינרליים.

54. לו ידע המבקש את העובדות אשר המשיבה לא טרחה לציין, או אפילו אחת מהן (עובדות הנכללות בסעיפים 22(א) – 22(ד) לעיל) הוא היה נמנע מרכישת בקבוקי המים.

55. עקב רכישת בקבוקי המים נגרמו למבקש הנזקים המפורטים לעיל בקשר עם עולת הפרת חובה חקוקה.

5. עילת תביעה מכוח חוק עשיית עושר ולא במשפט

56. סעיף 1(א) לחוק עשיית עושר ולא במשפט קובע באופן הבא:

”מי שקיבל שלא על פי זכות שכדין נכס, שירות או טובת הנאה אחרת (להלן - הזוכה) שכאו לו מאדם אחר (להלן - המזכה), חייב להשיב למזכה את הזכיה, ואם השבה בעין בלתי אפשרית או בלתי סבירה - לשלם לו את שוויה.”

57. לענייננו, המשיבות התעשרו עקב פעילותן המנוגדת לדין (מכירת בקבוקי המים ללא היתר) שכן מדובר בפעילות מסחרית רווחית ביותר. כמו כן חסכו המשיבות כספים רבים שהיו נדרשות לשלם בגין שטח אחסון לו היו ממקמות את הבקבוקים בריחוק מספר ממשאבות הדלק.

58. המבקש יטען כי בנוסף על כל פיצוי אשר ייפסק לטובתו ולטובת חברי הקבוצה, הרי שעל המשיבות להשיב את הרווחים אותם הפיקו שלא כדין בשל מכירת בקבוקי המים אשר למיטב ידיעתו של המבקש מסתכמים בעשרות מליוני שקלים בשנה. במסגרת ההליך, יתבקשו במשיבות לחשוף בפני המבקש את הנתונים בדבר מכירת בקבוקי המים ועלויות שטח אחסון.

ג. הגדרת הקבוצה והסעדים להם זכאים חברי הקבוצה

59. בהתאם לסעיף 10(א) לחוק תובענות ייצוגיות, הרי שבעקבות אישור התביעה כייצוגית על ביהמ”ש הנכבד להגדיר את הקבוצה אשר בשמה תנוהל התובענה:

”אשר בית המשפט תובענה ייצוגית, יגדיר בהחלטתו את הקבוצה שבשמה תנוהל התובענה; לא יכלל בקבוצה אדם שעילת תביעתו נוצרה לאחר המועד שבו אושרה התובענה הייצוגית כאמור.”

60. המבקש יטען כי קבוצת התובעים צריכה להיות מוגדרת באופן הבא:

”כל צרכן אשר רכש משקאות כלשהם ובכלל זאת מים מינרליים (כהגדרת המונח בדין), הארוזים בבקבוקי פלסטיק, בתחנות הדלק שבבעלות המשיבות ו/או מי מהן, כאשר המשקאות הוצבו בסמוך למשאבות התדלוק, וזאת במהלך 7 השנים הקודמות להגשת בקשה זו”

61. מטבעם של דברים, הערכת גודלה של הקבוצה תחייב מינוי מומחה לשיווק ותעשה בהתבסס על נתוניו של המשיבות ובכלל זאת נתונים שיווקיים בדבר מכירת המוצר. למשיבות קיימים נתונים מדויקים ביחס לעניינים הבאים:

- א. לכמות המכירות הכללית של מים מינרליים בתחנות התדלוק השונות.
- ב. זהות תחנות התדלוק בהן הוצבו אריוזות מים מינרליים בסמוך למשאבות התדלוק.
- ג. כמות המכירות של מים מינרליים בתחנות בהן הוצבו המים המינרליים בקרבת תחנות התדלוק.
62. המבקש מעריך כי כל צרכן הנכלל בקבוצת התובעים, כפי שהוגדרה לעיל, יהא זכאי לסך של 500 ש"ח בעבור נזקיו הבלתי-ממוניים וכן לפיצוי בגין השבת עלות רכישת המוצרים. הערכה כוללת של הפיצוי מצויה בטבלאות הבאות:

טבלה 1: פיצויי השבה

המשיבה	כמות מכירות (בקבוקי מים בקרבת משאבות)	מכירות שנתיות שהוצבו	כמות מכירות ל-7 שנים	סה"כ פיצוי בסעד ההשבה
דלק	7 מיליון ש"ח	49 מיליון ש"ח	49 מיליון ש"ח	49 מיליון ש"ח
פז	10 מיליון ש"ח	70 מיליון ש"ח	70 מיליון ש"ח	70 מיליון ש"ח
סונול	5 מיליון ש"ח	35 מיליון ש"ח	35 מיליון ש"ח	35 מיליון ש"ח
סה"כ				154 מיליון ש"ח

טבלה 2: פיצוי בגין סעדים בלתי ממוניים

המשיבה	מספר לקוחות	פיצוי ללקוח	סה"כ פיצוי בסעדים בלתי ממוניים
דלק	80,000	500 ש"ח	40 מיליון ש"ח
פז	120,000	500 ש"ח	60 מיליון ש"ח
סונול	60,000	500 ש"ח	30 מיליון ש"ח
סה"כ			130 מיליון ש"ח

63. סה"כ הנזק שנגרם, בידי המשיבות כולן, מוערך על כן בסך 284 מיליון ש"ח.
64. באשר להוכחת הנזק ע"י חברי הקבוצה, סעיף 20(א) לחוק תובענות ייצוגיות קובע בהקשר של מתן פיצוי לחברי הקבוצה באופן הבא:

(א) הכריע בית המשפט בתובענה הייצוגית, כולה או חלקה, לטובת הקבוצה שבשמה נוהלה התובענה הייצוגית, כולה או חלקה, רשאי הוא במסגרת החלטתו על מתן פיצוי כספי או סעד אחר לחברי

הקבוצה להורות, בין השאר, הוראה כמפורט להלן, לפי הענין, ובלבד שלא יהיה בכך כדי להכביד במידה העולה על הנדרש על חברי הקבוצה או על בעלי הדין:

(1) על תשלום פיצוי כספי או על מתן סעד אחר, בשיעור ובאופן שיקבע, לכל אחד מחברי הקבוצה שהוכחה זכאותו לפיצוי או לסעד כאמור;

(2) על כך שכל חבר קבוצה יוכיח את זכאותו לפיצוי כספי או לסעד אחר;

(3) על תשלום פיצוי כספי בסכום כולל ועל אופן חישוב חלקו של כל חבר קבוצה, ובלבד שסכום הפיצוי הכולל ניתן לחישוב מדויק על יסוד הראיות שכפני בית המשפט; הורה בית המשפט על תשלום פיצוי כספי בסכום כולל כאמור, רשאי הוא להורות בדבר חלוקה בין חברי הקבוצה, באופן יחסי לנזקיהם, של יתרת הסכום שתיוותר אם חבר קבוצה, אחד או יותר, לא דרש את חלקו, לא הוכיח את זכאותו לפיצוי או לסעד, לא אותר או שלא ניתן לחלק לו את חלקו מסיבה אחרת, ובלבד שחבר קבוצה לא יקבל פיצוי כספי או סעד אחר מעבר למלוא הפיצוי או הסעד המגיע לו; נותרה יתרת סכום לאחר החלוקה לחברי הקבוצה כאמור, יורה בית המשפט על העברתה לאוצר המדינה.

65. החוק קובע מנגנון גמיש במסגרתו יהא רשאי ביהמ"ש לקבוע כיצד ניתן יהיה להוכיח את נזקם האישי של החברים בקבוצה, כאשר בהתאם לסעיף 20(א)(3) יתרת הכספים – אשר לא יידרשו – תועבר לאוצר המדינה.

66. לחליפין, במידה ויתגלו קשיים באיתור חלק מחברי קבוצת התובעים, ניתן יהיה ליישם את עקרונות "הפיצוי לטובת הציבור" הקבועים בסעיף 20(ג) לתוק:

"מצא בית המשפט כי פיצוי כספי לחברי הקבוצה, כולם או חלקם, אינו מעשי בנסיבות הענין, בין משום שלא ניתן לזהותם ולבצע את התשלום בעלות סבירה ובין מסיבה אחרת, רשאי הוא להורות על מתן כל סעד אחר לטובת הקבוצה, כולה או חלקה, או לטובת הציבור, כפי שימצא לנכון בנסיבות הענין."

67. פסיקת סעד לטובת הציבור הוכרה גם כסעד ראוי בפסק-דינה של כבוד השופטת נאור בענין **תנובה נ' ראבי** (בעמ' 687):

"שאלת הסעד ושאלת הגדרתה של "הקבוצה" הן שאלות שיש ביניהן, כפי שנראה, קשר גומלין הדוק. בית המשפט עמד בצדק על כך שאין דרכם של צרכנים לשמור קבלות בגין רכישת החלב, ויהיה קושי במשפט עצמו בהכאת ראיות בידי תובעים פוטנציאליים. נראה לי שפתרון אפשרי לקושי בזיהוי חברי הקבוצה שסביר שאכן יתעורר הוא שייקבע פיצוי לטובת הקבוצה או לטובת הציבור..."

לכית המשפט סמכות רחבה לקבוע את הסעד, ועמדתי היא שגם בתביעות לפי חוק הגנת הצרכן ניתן לקבוע סעד לטובת הציבור או סעד לטובת הקבוצה.

ה. התקיימות התנאים לאישור התובענה כייצוגית

68. התנאים לאישור תובענה כייצוגית קבועים בסעיף 8(א) לחוק תובענות ייצוגיות, הקובע באופן הבא:

“(א) כית המשפט רשאי לאשר תובענה ייצוגית, אם מצא שהתקיימו כל אלה:

1. התובענה מעוררת שאלות מהותיות של עובדה או משפט המשותפות לכלל חברי הקבוצה, ויש אפשרות סבירה שהן יוכרעו בתובענה לטובת הקבוצה;
2. תובענה ייצוגית היא הדרך היעילה וההוגנת להכרעה במחלוקת בנסיבות הענין;
3. קיים יסוד סביר להניח כי ענינם של כלל חברי הקבוצה ייוצג וינוהל בדרך הולמת; הנחבע לא רשאי לערער או לבקש לערער על החלטה בענין זה;
4. קיים יסוד סביר להניח כי ענינם של כלל חברי הקבוצה ייוצג וינוהל בתום לב.

69. לחץ נעמוד על התקיימות תנאים אלו כסדרם.

70. התנאי הראשון לאישור התביעה הייצוגית הינו כי התובענה מעוררת שאלות משותפות – לכלל חברי הקבוצה – של עובדה ומשפט. מן הראוי להבהיר כי אין כל הכרח בדרישה לזהות בכלל השאלות המשותפות, ודי בכך ששאלות מרכזיות הן משותפות לכלל חברי הקבוצה. כך למשך נקבע ברע"א 8332/96 שמש נגד רייכרט, פ"ד נה(5) 276:

“אין לפרש את הדרישה לקיומן של שאלות של עובדה ומשפט המשותפות לקבוצה כדרישה לזהות מלאה בכל השאלות הטעונות הכרעה לגבי כל קבוצת התובעים. דרישה של זהות מוחלטת בכל השאלות הטעונות הכרעה, עובדתיות כמשפטיות, תסכל את תכלית התובענה הייצוגית ותהפוך את השימוש בה למשימה בלתי אפשרית. לפיכך, יש לאמץ גישה לפיה די בכך שהשאלות העיקריות, העומדות במוקד הדיון, תהיינה משותפות לחברי הקבוצה, ואין נפקא מינא אם מתקיים שוני בשאלה משנית זו או אחרת.” (פסקה 15 לפסק דינה של כבוד השופטת ט' שטרסברג-כהן)

וראה בנוסף את שנקבע ברע"א 4556/94 טצת נגד זילברשץ פ"ד מט(5) 774, באופן הבא:

"אין כל צורך שכל השאלות המתעוררות ביחס לקבוצה תהיינה משותפות. די בכך שהיסוד המשותף מהווה מרכיב מהותי בהתדיינות. אם יש לאחד מהקבוצה עניין שהוא מיוחד לו - כגון נזק מיוחד - ניתן לבררו בשלב האינדיווידואלי, אשר יבוא לאחר סיום השלב הקבוצתי, ולאחר שנקבעה בו שאלת האחרייות של הנתבעים." (פסקה 12 לפסק דינו של כבוד הנשיא א' ברק).

71. לענייננו, איש לא יחלוק כי התובענה מעוררת שאלות רבות משותפות לכלל חברי הקבוצה, שכן:

- (א) לחברי הקבוצה עומדות עילות משפטיות זהות כלפי המשיבות.
- (ב) השאלה האם הפרו המשיבות את הוראות הדין הינה שאלה זהה ביחס לכלל חברי הקבוצה.
- (ג) השאלה האם מתקיימת בנסיבות העניין פגיעה באוטונומיה הינה משותפת לכלל חברי הקבוצה.
- (ד) השאלה בדבר הדרכים שייקבעו להוכחת הנזק, הינה משותפת לכלל חברי הקבוצה.
- (ה) השאלה האם ראוי לפסוק לקבוצה פיצוי בגין עשיית עושר ולא במשפט, בגובה הרווחים שהפיקו המשיבות כתוצאה ממכירת המים המינרליים, ומהחסכון בשטח האחסון, אף היא משותפת לכלל החברים.
- (ו) השאלה האם ראוי לפסוק פיצוי לטובת הציבור הינה שאלה משותפת לכלל החברים בקבוצה.
- (ז) קיימת תועלת לכלל חברי הקבוצה בבירור עובדתי הנדרש ביחס לעוולות שבוצעו בידי המשיבות (ובכלל זאת לעניין היקף התופעה, מסוכנות אדי הדלק, עמדת משרד הבריאות וכיוצ"ב).

72. התנאי השני הוא כי התובענה הייצוגית היא הדרך ההוגנת והיעילה להכריע בסכסוך בנסיבות העניין. בהקשר זה, מן הראוי לחזור ולציין המטרות שביסוד חוק תובענות ייצוגיות, המפורטות בו בסעיף 1, וכוללות בין השאר את המטרות של **"אכיפת הדין והרתעה מפני הפרתו"**, **"ימימוש זכות הגישה לבית המשפט"**, **"ימתן סעד הולם לנפגעים מהפרת הדין"** וכך **"עיהול יעיל, הוגן וממצה של תביעות"**. לענייננו, יש באישור התביעה הייצוגית כדי להגשים את המטרות הנ"ל בכללותן.

73. ראשית, יש בהגשת תביעה ייצוגית זו בכדי לתרום משמעותית להרתעתה של המשיבות – ומעוולים כדוגמתן – מלפגוע בצורה חמורה בציבור במקרים כדוגמת המקרה נשוא תובענה זו. הצורך בהרתעה

מתחזק לאור החשיבות שבמניעת התופעה החמורה של הפרת תוראות הדין על מנת להתעשר תוך סיכון בריאותם של קהל הלקוחות.

74. שנית, תובענה זו היא הכרחית על מנת לממש את זכאותם לפיצוי של חברי הקבוצה כלפי המשיבות. סכום התביעה דן אין די בו על מנת לתמרץ תובע לפתוח בהליך משפטי מורכב ומסובך כנגד גופים עוצמתיים במיוחד כדוגמת המשיבות, וראה בהקשר זה את הדברים שנאמרו ברע"א 4556/94 **טצת ואח' נג' זילברשץ ואח'**, פ"ד מט (5) 774, בעמ' 784.

75. לעניין הייצוג ההולם, הרי שהמבקש הינו בעלי אמצעים כלכליים הנדרשים לשם ניהול ההליך. בייכ המבקש הינם עתירי נסיון בניהול תובענות ייצוגיות, בפרט בתחום הצרכני, ומבטיחים להעמיד לרשות הקבוצה ייצוג משפטי ככל שיידרש על מנת לממש את זכויות החברים בקבוצה כלפי המשיבות.

76. לעניין דרישת תום-הלב, הרי שתביעה זו הוגשה בתום-לב בידי המבקש אשר נפגע בצורה קשה ממעשיהן של המשיבות ומעוניין לזכות בפיצוי המגיע לו וכן לפעול על מנת להרתיע את המשיבות מפני מעשים דומים בעתיד.

77. מן הראוי לציין כי הפסיקה קבעה כללים מקלים לעניין דרישת תום הלב. כך למשל, נקבע בה.מ 141/95 **ראבי נ' תנובה** (פורסם בנבו) כי:

"דרישת תום הלב אין משמעה דרישה לאלטרואיזם, ואם נמנע מן המזומחים לדבר, כמו עורכי הדין, לטפל באופן רווחי בתביעות צרכניות- תמצא מטרת החוק, לעודד אכיפה אזרחית על-ידי הצרכנים – מסוכלת."

בבש"א 1440/98 **זילברשלג נ' אל-על** (פורסם בנבו) נקבע כי:

חוסר תום הלב צריך שיתבטא ביסודות שהם על גבול אי החוקיות ונראה שלא די בהתנהגות רשלנית גרידא של התובע בכדי לשלול את תום ליבו.

78. נראה למבקש כי הדברים מדברים בעד עצמם.

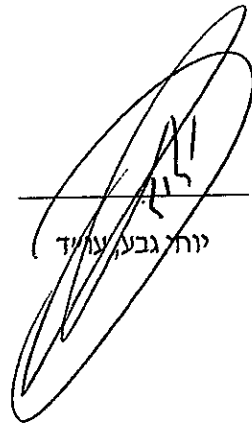
79. מכל האמור לעיל, מתבקש ביהמ"ש הנכבד להורות על אישור התובענה כייצוגית, וכן להכריע בתובענה, ולפסוק את הסעדים הבאים לטובת המבקש ולטובת חברי הקבוצה:

(א) להורות על הדרכים בהם יוכלו חברי הקבוצה להוכיח את נזקם.

(ב) לפסוק פיצוי לטובת הציבור בגובה יתרת הסכום שלא תידרש בידי הציבור (כך שהסך הכולל יעמוד על סך 284,000,000 ש"ח) וזאת בגין נזקים ממוניים ובלתי ממוניים כמפורט לעיל.

(ג) לפסוק פיצוי מיוחד למבקש בגין הטרחה, והסיכון אותו נטל על עצמו למען חברי הקבוצה.

(ד) לחורות על תשלום שכר טרחה לעורכי הדין המייצגים וזאת באחוזים משווי הפיצוי הכולל שייפסק לטובת חברי הקבוצה, והכול בתוספת מע"מ כדין.

יוחאי גבע, עו"ד

ב"כ המבקש

אמיר ישוראלי, עו"ד

תצהיר

אני הח"מ, הנרי אלוש, ת.ז. 1237437 לאחר שהוזהרתי כי עלי להצהיר רק את האמת וכי אהיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק באם לא אעשה כן, מצהיר בזאת כדלקמן:

1. המשיבות 1-6 הינן חברות המספקות דלק ומוצרים נלווים במאות תחנות דלק הפרוסות בפריסה ארצית ברחבי מדינת ישראל:
 - (א) המשיבות 1-4 (להלן: "דלק") מספקות מוצרים ושירותים כאמור תחת סימן המסחר "דלק".
 - (ב) המשיבה 5 (להלן: "פז") מספקת מוצרים ושירותים כאמור תחת סימן המסחר "פז".
 - (ג) המשיבה 6 (להלן: "סונול") מספקת שירותים כאמור תחת סימן המסחר "סונול".
2. הנני תושב רמות מאיר, הנוהג לרכוש ולצרוך מזה שנים ארוכות, ובכלל זאת בין השנים 2002-2009, בקבוקי מים מינרליים (באריזות שישיות או שמיניות) בתחנות דלק שונות ומסוגים שונים ("מי עדן", "נביעות", "עין גדי" וכיוצ"ב).
3. רכשתי בקבוקי מים כאמור עשרות פעמים בתחנות דלק בבעלות דלק פז וסונול. רכשתי את הבקבוקים הן בתחנות דלק, הן בתחנות פז והן בתחנות סונול בתחנות הממוקמות באזורים שונים בארץ (ובכלל זאת באזור רחובות ובאזור תל-אביב).
4. בחרתי לרכוש בקבוקי מים מינרליים הואיל ומים מינרליים נתפסים כמים עדיפים, מבחינה בריאותית, על פני מי ברז. בחרתי לרכוש מים מינרליים בתחנות הדלק השונות משיקולי נוחות ומחיר:
 - (א) נוח יותר לרכוש אריזות מים מינרליים בתחנות דלק מאשר ברשתות השיווק הואיל וניתן להעמיס את הבקבוקים אל הרכב בקלות (בעת התדלוק) עובדה המהווה יתרון על פני רכישתם ברשתות שיווק.
 - (ב) המשיבות נוהגות להציע אריזות מים מינרליים במחירים אטרקטיביים מאוד.
5. בקבוקי המים אותם רכשתי מוקמו באופן שיטתי, אצל כל אחת מהמשיבות, בסמיכות למשאבות התדלוק. למעשה, בקבוקי המים מוקמו ברוב המקרים בין משאבה אחת למשניה, או במרחק של עשרות סנטימטרים מהמשאבות. בכל מקרה, בקבוקי המים מוקמו באזור פתוח ובקרבת המשאבות (לכל היותר במרחק של מטר או שניים).
6. לאחרונה, גיליתי כי המשיבות פעלו בניגוד לדין בקשר עם מכירת ואחסון המים המינרליים באופן המעורר חשש כי אדי הדלק הנפלטים מהמשאבות חדרו את אריזות הפלסטיק אל המים עצמם וכי כתוצאה נחשפתי לחומרים מזיקים.

7. לאחרונה נתגלה כי משרד הבריאות מעולם לא התיר למשיבות לשווק אריזות מים מינרליים בשטח התחנה וזאת משום ששיווק כאמור אינו עולה בקנה אחד עם נהלים מתחום התברואה. המשיבות פעלו בעשותן כן בניגוד לדין ובהעדר רשיון עסק מתאים.

- כתבה מאתר YNET מיום 7.10.09 מצ"ב כנספח "ג" לתצהירי זה.

8. גיליתי בנוסף כי המשיבות ממקמות את בקבוקי המים בסמוך למשאבות התדלוק בניגוד להנחיות מפורשות מאת היצרן. כך למשל, טען ד"ר נחמיה שר, מנהל אבטחת איכות בנביעות, כי אדי דלק עשויים לחדור אל תוך הבקבוקים, ולפיכך החברה מנתה את תחנות הדלק לאחסן מארזי מים הרחק מהמשאבות.

- כתבות עיתונות רלוונטיות מצ"ב כנספח "ד" לתצהירי זה.

9. אדי דלק מוגדרים ככלל החומרים המתאדים לאוויר מדלקים נוזליים והמכילים פחמימנים שאינם מתאן (NMHC). אדי הדלק כוללים מרכיבים אורגניים שונים כגון בנזן שהינו מסרטן וודאי באדם וחומרים רעילים נוספים. תשיפה לאדי דלק משפיעה באופן ישיר על בריאות הנחשפים אליהם.

- נייר עמדה מאת המשרד להגנת הסביבה מצ"ב כנספח "ה1" לתצהירי זה.

- רשימת החומרים המסרטנים באופן וודאי בבני אדם מצ"ב כנספח "ה2" לתצהירי זה.

10. פרופי יוסף מילץ, ראש המעבדה לאריזה בפקולטה להנדסת ביוטכנולוגיה ומזון בטכניון, קבע חד משמעית כי כל החומרים הפלסטיים מעבירים גזים ואדי דלק וכך גם בקבוקי המים. פרופי מילץ הוסיף כי "אריזות פלסטיות לא אמורות לעמוד ליד משאבות דלק" (נספח "ג" לעיל).

11. בתגובה לגילויים כאמור, נטען ע"י חברת פז כי מקום בו מוקמו הבקבוקים בסמוך למשאבות מדובר "בחרירה מנהלים" (נספח "ג" לעיל). אלא שבבדיקה שערך המבקש נמצא כי כמעט בכל תחנות הדלק של פז, כמו גם יתר המשיבות, ממוקמים הבקבוקים בסמוך למשאבות הדלק.

12. בין השאר, תועדו באופן מדגמי לחלוטין תחנות הדלק הבאות שמפעילה "פז" בהן ממוקמים בקבוקי המים בסמיכות למשאבות:

- (א) 3 תחנות דלק ביציאה מחיפה לכיוון דרום.
- (ב) ראשון לציון מערב (ראשונים).
- (ג) ראשון לציון (מערב ראשון).
- (ד) יבנה (רשף יבנה).
- (ה) רחובות (יד ויצמן).
- (ו) רחובות (רמה).
- (ז) הרצליה (ירידה מכביש החוף לכיוון צפון).

- תמונות מתחנות הדלק של "פז" מצ"ב כנספח "ו1" לתצהירי זה.

13. באופן דומה, תועדו באופן מדגמי לחלוטין תחנות הדלק הבאות שמפעילה "דלק" בהן ממוקמים בקבוקי המים בסמיכות למשאבות:

- (א) ראשון-לציון (דקל הזהב).
- (ב) ראשון לציון מערב (מיקה).
- (ג) ראשון לציון מערב (ימית).
- (ד) יבנה (יבנה).
- (ה) תחנה ביציאה מחיפה (כיוון דרום)
- (ו) רחובות (שעריים).

- תמונות מתחנות הדלק של "דלק" מצ"ב כנספת "21" לתצהירי זה.

14. כמו כן, תועדו באופן מדגמי לחלוטין תחנות הדלק הבאות שמפעילה "סנוול" בהן ממוקמים בקבוקי המים בסמיכות למשאבות:

- (א) תל-אביב דרך נמיר (כיוון דרום).
- (ב) כביש יבנה ת"א (בית עובד)
- (ג) רחובות (דרך יבנה).
- (ד) יציאה מחיפה (כיוון דרום)

- תמונות מתחנות הדלק של "דלק" מצ"ב כנספת "31" לתצהירי זה.

15. המסקנה היא כי למצער עד למועד גילוי הפרשה, הרי שברוב רובן של תחנות הדלק שהפעילו המשיבות הוצבו בקבוקי מים מינרליים בסמוך למשאבות התדלוק. כפי שאישר משרד הבריאות, אין המדובר בתופעה מקומית אלא "במגמה כלל ארצית, בה מתחמי המזון המצויים חחת כיפת השמיים ניצבים לצד משאבות התדלוק" (נספח "ג" לעיל).

16. מן הראוי לציין כי בדו"ח השנתי לשנת 2008 של חברת דלק מוגדרים מים מינרליים כמוצרי איים – "מוצרים המצויים על איי התדלוק כגון מים מינרליים, צעצועים לילדים, שמנים וכו..." (הערת שוליים 19 בדו"ח). מכאן שדלק מודה כי היא משווקת את המים המינרליים, משך שנים ארוכות כאשר אריזות המים ממוקמות בסמיכות למשאבות על אותם "איי תדלוק".

- עמ' רלוונטיים מהדו"ח השנתי של המשיבה 1 לשנת 2008 מצ"ב כנספת "ז" לתצהירי זה.

17. מיינוץ משפטי שקיבלתי, מכירה של מזון ומשקאות טעונה רישוי ואישור מאת משרד הבריאות. כך הוא הדבר גם ביחס לאחסנה של מזון ומשקאות כאמור.

18. בהתאם למידע המצוי בידיי (נספח "ג" לעיל) משרד הבריאות אינו מאשר למשיבות למכור דברי מזון ובכלל זאת מים מינרליים בשטח התחנה ומכאן שהמשיבות פועלות בניגוד לדין.

19. בשל מעשיהן ומתדליתן של המשיבות נגרמו לי נזקים, אשר יפורטו להלן.
20. ראשית, שילמתי כספים בעבור מוצרים (אריזות מים מינרליים) אותם מעולם לא הייתי רוכש לו ידעתי כי המשיבות פועלות ללא אישורים והיתרים מתאימים ולו ידעתי אודות האפשרות לחדירת אדי הדלק את אריזות הפלסטיק, עובדה אשר אינה ידועה לאזרח התמים אך צריכה להיות ידועה למשיבות.
21. בנסיבות אלו, אינני רואה כל עדיפות, מבחינה בריאותית, לאריזות המים המינרליים אותן רכשתי וצרכתי על פני מי ברז רגילים אשר עלותם זניחה.
22. אני מעריך את נזקיי בראש נזק זה בסך של 340 ש"ח וזאת בחישוב זהיר ושמרני לפיו אני רכשתי בעבר 20 אריזות מים מינרליים במחיר ממוצע של 17 ש"ח (יודגש, כי מדובר בהערכה שמרנית לצרכי התביעה, וכי אני רכשתי אריזות מים אצל המשיבות פעמים רבות עוד יותר):
- (א) אני מעמיד את תביעתי כלפי המשיבות 1-4 על סך 85 ש"ח בראש נזק זה (5 אריזות).
- (ב) אני מעמיד את תביעתי כלפי המשיבה 5 על סך 170 ש"ח בגין ראש נזק זה (10 אריזות).
- (ג) אני מעמיד את תביעתי על סך 85 ש"ח כלפי המשיבה 6 בראש נזק זה (5 אריזות).
23. שנית, עומד לי ראש נזק של פגיעה באוטונומיה של הרצון. בהקשר זה, אני חש כי נפגעה יכולתי להכריע בדבר הרכב מזונותיי – מה לצרוך וממה להימנע. צרכתי בקבוקי מים אשר הוצבו בסמיכות למשאבות הדלק, כאשר אדי הדלק עשויים לחזור את אריזות הפלסטיק, והכול תוך העמדתי בסיכון בריאותי.
24. שלישית, עומדים לי ראשי נזק בלתי ממוניים נוספים, שכן חוויתי, בעקבות רכישת אריזות המים ובעקבות גילוי עובדות הפרשה, עוגמת נפש רבה, ורגשות כעס וזעם. גם חוויתי רגשות של אובדן אמון במשיבות, ובספקים כדוגמתן.
25. אני מעריך את הנזק שנגרם לי בראשי הנזק הנ"ל בסך של 500 ש"ח.
26. אדי הדלק מכילים חומרים המוגדרים כמסרטן וודאי (נספחים "ה1"- "ה2" לעיל). בקבוקי הפלסטיק אינם מהווים חסם מפני חדירתם של אדי הדלק אל המים המינרליים. בהתאם לכך, עמדתם של מומחים ושל משרד הבריאות היא כי אסור להציב אריזות מים מינרליים בקרבת המשאבות, כפי שעשו המשיבות (נספח "ג" לעיל). בנסיבות אלו, מתקיימת מייעוץ משפטי שקיבלתי ללא ספק פגיעה באוטונומיה של הפרט.
27. המשיבות התרשלו התרשלות רבתי, בכך שמיקמו את אריזות המים המינרליים בקרבה למשאבות הדלק, וזאת בין השאר בהתחשב בעניינים הבאים:

- א. המשיבות ידעו היטב כי אדי הדלק כוללים חומרים מסרטנים.
- ב. המשיבות ידעו היטב או היה עליהן לדעת כי אריזות הפלסטיק אינן מהוות מחסום לחדירת אדי הדלק הרעילים אל המים. לחליפין, היה על המשיבות לברר עובדה זו ולהתייעץ עם מומחים בתחום.
- ג. המשיבות התעלמו מאזהרות מאת יצרני המים המינרליים אשר חזרו להם למקם את הבקבוקים בריחוק ממשאבות הדלק (נספח "ד" לעיל). לחליפין, המשיבות לא טרחו לברר אצל היצרנים האם מותר ו/או רצוי למקם את בקבוקי המים בקרבת המשאבות ו/או להשיג אישורים מהם לעשות כן.
- ד. המשיבות לא טרחו לקבל אישור מאת משרד הבריאות למיקום הבקבוקים בקרבת המשאבות ולמעשה פעלו בניגוד להוראות משרד הבריאות.
- ה. המשיבות פעלו מתוך בצע כסף והתעלמו מטובת הציבור בכדי להשיא את רווחיהן, שכן מכירות מים מינרליים בשטח התחנות הינם עניין רווחי. המשיבות נטלו סיכון על חשבון בריאותו של הציבור.
28. בפועלן כמפורט בסעיף 19 לעיל, התרשלו המשיבות התרשלות רבתי, וכתוצאה נגרמו לי ולכלל חברי הקבוצה הנזקים אשר פורטו דלעיל.
29. במעשיהן ובמחדליהן הטעו אותי המשיבות לרכוש בקבוקי מים מינרליים אשר היו חשופים לחדירה של אדי מים רעילים:
- א. בתחנות הדלק ו/או על גבי המארזים ו/או בכל מקום אחר לא צויין עיני המשיבות כי מיקום הבקבוקים בסמיכות למשאבות הינו אסור ע"פ דין וכי משרד הבריאות לא העניק להם אישורים והיתרים הנדרשים לשם כך.
- ב. בתחנות הדלק ו/או על גבי המארזים ו/או בכל מקום אחר לא צויין עיני המשיבות כי אריזות הפלסטיק אינן מבודדות מפני חדירת אדי דלק אל המים עצמם.
- ג. בתחנות הדלק ו/או על גבי המארזים ו/או בכל מקום אחר לא צויין עיני המשיבות כי יצרני המים המינרליים אינם ממליצים על מיקום אריזות המים בסמיכות למשאבות הדלק.
- ד. בתחנות הדלק ו/או על גבי המארזים ו/או בכל מקום אחר לא צויין עיני המשיבות כי שתיית המים המינרליים עשויה להיות כרוכה בסיכונים ו/או כי עשויה להיות פגיעה באיכות המים המינרליים.
30. לו ידעתי את העובדות אשר המשיבה לא טרחה לציין, או אפילו אחת מהן (עובדות הנכללות בסעיפים 29(א) – 29(ד) לעיל) הייתי נמנע מרכישת בקבוקי המים.
31. עקב רכישת בקבוקי המים נגרמו לי הנזקים המפורטים לעיל.

32. המשיבות התעשרו עקב פעילותן המנוגדת לדין (מכירת בקבוקי המים ללא היתר) שכן מדובר בפעילות מסחרית רווחית ביותר. כמו כן חסכו המשיבות כספים רבים שהיו נדרשות לשלם בגין שטח אחסון לו היו ממקמות את הבקבוקים בריחוק מספר ממשאבות הדלק.

33. אטען כי בנוסף על כל פיצוי אשר ייפסק לטובתי ולטובת חברי הקבוצה, הרי שעל-המשיבות להשיב את הרווחים אותם הפיקו שלא כדין בשל מכירת בקבוקי המים אשר למיטב ידיעתי מסתכמים בעשרות מליוני שקלים בשנה.

34. אטען כי קבוצת התובעים צריכה להיות מוגדרת באופן הבא:

"כל צרכן אשר רכש משקאות כלשהם ובכלל זאת מים מינרליים (כהגדרת המונח בדין), הארוזים בבקבוקי פלסטיק, בתחנות הדלק שבבעלות המשיבות ו/או מי מהן, כאשר המשקאות הוצבו בסמוך למשאבות התדלוק, וזאת במהלך 7 השנים הקודמות להגשת בקשה זו"

35. מטבעם של דברים, הערכת גודלה של הקבוצה תתייב מינוי מומחה לשיווק ותעשה בהתבסס על נתוניו של המשיבות ובכלל זאת נתונים שיווקיים בדבר מכירת המוצר. למשיבות קיימים נתונים מדויקים ביחס לעניינים הבאים:

א. לכמות המכירות הכללית של מים מינרליים בתחנות התדלוק השונות.

ב. זהות תחנות התדלוק בהן הוצבו אריזות מים מינרליים בסמוך למשאבות התדלוק.

ג. כמות המכירות של מים מינרליים בתחנות בהן הוצבו המים המינרליים בקרבת תחנות התדלוק.

36. אני מעריך כי כל צרכן הנכלל בקבוצת התובעים, כפי שהוגדרה לעיל, יהא זכאי לסך של 500 ש"ח בעבור נזקי הבלתי-ממוניים וכן לפיצוי בגין השבת עלות רכישת המוצרים. הערכה כוללת של הפיצוי מצויה בטבלאות הבאות:

טבלה 1: פיצויי השבה

המשיבה	כמות מכירות (בקבוקי מים בקרבת משאבות)	שנתיות שהוצבו	כמות מכירות ל-7 שנים	סה"כ פיצוי בסעד ההשבה
דלק	7 מיליון ש"ח		49 מיליון ש"ח	49 מיליון ש"ח
פז	10 מיליון ש"ח		70 מיליון ש"ח	70 מיליון ש"ח
סונול	5 מיליון ש"ח		35 מיליון ש"ח	35 מיליון ש"ח
סה"כ				154 מיליון ש"ח

טבלה 2 : פיצוי בגין סעדים בלתי ממוניים

המשיבה	מספר לקוחות	פיצוי ללקוח	סה"כ פיצוי בסעדים בלתי ממוניים
דלק	80,000	500 ש"ח	40 מליון ש"ח
פז	120,000	500 ש"ח	60 מליון ש"ח
סונול	60,000	500 ש"ח	30 מליון ש"ח
סה"כ			130 מליון ש"ח

37. סה"כ הנזק שנגרם, בידי המשיבות כולן, מוערך על כן בסך 284 מליון ש"ח.

38. מייעוץ משפטי שקיבלתי, איש לא יחלוק כי התובענה מעוררת שאלות רבות המשותפות לכלל חברי הקבוצה, שכן:

- (א) לחברי הקבוצה עומדות עילות משפטיות זהות כלפי המשיבות.
- (ב) השאלה האם הפרו המשיבות את הוראות הדין הינה שאלה זהה ביחס לכלל חברי הקבוצה.
- (ג) השאלה האם מתקיימת בנסיבות העניין פגיעה באוטונומיה הינה משותפת לכלל חברי הקבוצה.
- (ד) השאלה בדבר חדרכים שייקבעו להוכחת הנזק, הינה משותפת לכלל חברי הקבוצה.
- (ה) השאלה האם ראוי לפסוק לקבוצה פיצוי בגין עשיית עושר ולא במשפט, בגובה הרווחים שהפיקו המשיבות כתוצאה ממכירת המים המינרליים, ומהחסכון בשטח האחסון, אף היא משותפת לכלל החברים.
- (ו) השאלה האם ראוי לפסוק פיצוי לטובת הציבור הינה שאלה משותפת לכלל החברים בקבוצה.
- (ז) קיימת תועלת לכלל חברי הקבוצה בבירור עובדתי הנדרש ביחס לעולות שבוצעו בידי המשיבות (ובכלל זאת לעניין היקף התופעה, מסוכנות אדי הדלק, עמדת משרד הבריאות וכיוצ"ב).

39. יש בהגשת תביעה ייצוגית זו בכדי לתרום משמעותית להרתעתה של המשיבות – ומעוולים כדוגמתן – מלפגוע בצורה חמורה בציבור במקרים כדוגמת המקרה נשוא תובענה זו. הצורך בהרתעה מתחזק לאור החשיבות שבמניעת התופעה החמורה של הפרת הוראות הדין על מנת להתעשר תוך סיכון בריאותם של קהל הלקוחות.

40. תובענה זו היא הכרחית על מנת לממש את זכאותם לפיצוי של חברי הקבוצה כלפי המשיבות. סכום התביעה דגן אין די בו על מנת לתמרץ תובע לפתוח בהליך משפטי מורכב ומסובך כנגד גופים עוצמתיים במיוחד כדוגמת המשיבות.

41. לעניין הייצוג ההולם, הנני בעל אמצעים כלכליים הנדרשים לשם ניהול ההליך. באי כוחי הינם עתירי ניסיון בניהול תובענות ייצוגיות, בפרט בתחום הצרכני, ומבטיחים להעמיד לרשות הקבוצה ייצוג משפטי ככל שיידרש על מנת לממש את זכויות החברים בקבוצה כלפי המשיבות.

42. לעניין דרישת תוס-הלב, הרי שתביעה זו הוגשה בתוס-לב בידיי המבקש שכן נפגעת בצורה קשה ממעשיהן של המשיבות ומעוניין לזכות בפיצוי המגיע לי וכן לפעול על מנת להרתיע את המשיבות מפני מעשים דומים בעתיד.

43. זהו שמי זו חתימתי ותוכן תצהירי אמת.

אישור עורך הדין

אישור עורך הדין

אני החתום מטה, יוחי גבע, עו"ד מאשר כי ביום 10.10.09 הופיע בפניי מר מר אלוט, ולאחר שהזהרתיו כי עליו לומר את האמת כולה ואת האמת בלבד, וכי יהיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק אם לא יעשה כן, אישר את נכונות התצהיר דלעיל וחתם עליו בפניי.

יוחי גבע, עו"ד
חתימת עורך הדין